

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№10

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025 oktyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 962 sahifa.
2025-yil, oktyabr,

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA “YASHIL” MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI	12
Quliyev Begimqul Melikovich	
EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI	18
Bahtiyor Ismoilov Ulug‘bek o‘g‘li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna	
O‘ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI	25
Davletova Nilufar Tulanovna	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	30
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIY TAJRIBASI	37
Kadirxodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	46
Sultanov Dilshod Normamatovich	
IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	50
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
O‘QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA‘LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI	62
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA‘RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI	68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o‘g‘li	
RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA‘LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O‘RNI	74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	80
O. Nurmuradov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA‘LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI	85
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o‘g‘li	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA‘MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI	95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich	
GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG‘URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI	99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o‘g‘li	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	103
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI	109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА.....	115
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI.....	123
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH	129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA'LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO'SHGAN HISSASI	134
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ.....	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	148
Xolikova Oydin Olimjonovna	
PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI	153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich	
GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S OPPORTUNITIES.....	158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI	166
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOYILLARI.....	171
Z.Teshayev	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	176
Ismailov Allayor Rashidovich	
MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQRISH XARJATLARINI OG'ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH	183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА	186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI.....	193
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILYIY MEXANIZMLARI.....	198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA.....	203
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI	207
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
TO'QIMACHILIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MODELI	212
Mdraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI DIVERSIFIKATSIIYASI VA GAROV TA'MINOTI SIFATINING BANK BARQARORLIGIGA TA'SIRI	220
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
O'ZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI DOIRASIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	226
Norova Nozima Nabiyevna	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING KLASTERLI MEXANIZMI TAHLILI	232
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TUZILMALARIDA MOLIYAVIY MUNOSABATLARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	236
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
XALQARO SAVDONING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	242
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING YANGI TIZIMINI JORIY ETISHGA QARATILGAN NAZARIY JIHATLAR	247
Dusanov Salim Mamarasulovich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	254
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
DAVLAT TA'LIM TASHKILOTLARIDA QURILISH XARAJATLARI HISOBINI YURITISH	262
Ostonokulov Azamat Abdugarimovich	
РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ИНТЕГРАЦИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ТУРИСТИЧЕСКУЮ ИНФРАСТРУКТУРУ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	273
Хошимова Камилла Навфал қизи	
A NEW STAGE IN THE APPLICATION OF MARKET MECHANISMS TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY	285
Ibrayim Maxkamov	
RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	291
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
QASHQADARYO VILOYATI IQTISODIYOTIDA DXSH ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINING SHAKLLANISHI	297
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH	301
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ	306
Элбаева Мукаддас Рашидовна	
СИНТЕЗ НЕЧЕТКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	311
Бахриева Хуршида Аскарходжаевна, Сафаров Шохрух Шарофович, Бахрамов Муҳаммадали Ералиевичасистент	
ШАНХАЙСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК КАТАЛИЗАТОР ДОСТИЖЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	319
Базарова Гулнора Гуламовна	

O'ZBEKISTON KORXONALARINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BANK KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	323
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QUESTIONS ABOUT THE STUDY OF PERFORMANCE AND EFFICIENCY OF APPLICATION OF LOADING AND EXTRACTING EQUIPMENT	327
Azamat Umirzokov	
MATOLARNING HAVO O'TKAZUVCHANLIGI KORRELATSION TAHLILI.....	334
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI RISKLARINI SUG'URTALASHNING AFZALLIKLARI	339
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
IKKI QATLAMLI ARALASH TOLA TARKIBLI TRIKOTAJ TO'QIMASINI OLIISH USULI	343
Usnatdinova Elmira Faxratdinovna, Mirusmanov Baxtiyor, Abdurahimova Fazilat Abdullayevna	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARIDA ENG ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINING OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI.....	347
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: CROSS-SECTORAL ANALYSIS.....	354
Jumayeva Kamola Azimjonovna, Khasanova Iroda Azizbek kizi	
KORXONA INVESTITSION FAOLLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI XUSUSIDA	362
Ilyasova Barno Axmadovna	
MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYALARNI O'ZLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	371
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	378
Raximov Eshmurod Normuradovich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	385
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPTUAL MEXANIZMLARI.....	392
Jalolov Abbasxon Ravshanxon o'g'li	
TEPKI UZELI KONSTRUKTIV XOSSALARI TAHLILI	398
Bozorova Farida Maxmudjonovna	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЪЕДИНЕНИЯ АКЦИЗНОГО НАЛОГА НА НЕФТЕПРОДУКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	405
Пулатов Дилшод Хақбердиевич, Маматкулов Салимжон Рахмонкулович, Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли, Воронин Сергей Александрович, Абдиев Мансур Мусурмонович	
OLIY TA'LIMGA INVESTITSIYA SIYOSATI: IQTISODIY TAHLIL VA ISTIQBOLLAR	410
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE NETWORK.....	416
Bahriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
YANGI O'ZBEKISTON INVESTITSION MUHIT VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	421
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
МНОГОМЕРНАЯ БЕДНОСТЬ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ОЦЕНКА ЧЕРЕЗ РАМКУ МРІ	426
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
ОЦЕНКА И ОПТИМИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБМЕННОГО КУРСА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	430
Норбаева Мухлиса Акрам кизи	

RAQAMLI TO'LOVLAR ASOSLARI VA XAVFSIZLIGI	440
<i>Yaqubov Azizbek G'anibekovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	444
<i>Xomidov Xojjakbar Adxamovich</i>	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	449
<i>Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna</i>	
O'ZBEKISTONDA STARTAP EKOTIZIMINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISHI YO'LLARI.....	454
<i>Suleymanova Shoira Alavxanovna</i>	
MILLIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING O'RNI	459
<i>Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi</i>	
MEHNAT BOZORINI OPTIMALLASHTIRISHNING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	464
<i>Botirova Sarvinoz Bobir qizi</i>	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TASHKIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	469
<i>Qurboniyazov Shaxzodbek Karimovich</i>	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH USULLARINING MANBALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	474
<i>Boboqulov Akmal Muborakbekovich</i>	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING MOHIYATI VA TURLARI.....	482
<i>Zufarov Akmal Gulamiddinovich</i>	
FISKAL BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	491
<i>Sulaymonov Farrux Shuxratovich</i>	
ИНДЕКС ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ МОНИТОРИНГА УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	496
<i>Хазраткулова Лола Нармуминовна</i>	
BANK MAJBURIYATLARI VA AKTIVLARINING VAQTINCHALIK NOMUTANOSIBLIK LARI RISKINI KAMAYTIRISH	502
<i>Ibrohimov D.M.</i>	
O'ZBEKISTON RAQAMLI PLATFORMALARI FAOLIYATIDA RAQOBAT SIYOSATINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	507
<i>Saparov Islom O'Imasovich</i>	
RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLARINING QISHLOQ XO'JALIGIGA TATBIQI.....	514
<i>Abdikarimova Zilola Baxramovna</i>	
TIJORAT BANKLARI KAPITALI TARKIBIDA DAROMAD MANBALARINING ULUSHI VA KAPITALLASHUV JARAYONIDAGI O'RNI	520
<i>Tursunov Mustafo Mirzayevich</i>	
AHOLINI IJTIMOY HIMOYA QILISH TIZIMIDA INSTITUSIONAL HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI TAHLILI	524
<i>Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna</i>	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI	528
<i>Bobojonova Sevara Baxrombek qizi</i>	
MINTAQA SANOATI RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDA TIJORATLASHTIRISHNI "SMART" MODEL I	533
<i>Norov Murodjon Maxmudovich</i>	

TOMORQADAN SAMARALI FOYDALANISH- KAMBAG'ALLIK MUAMMOSINI YUMSHATISHNING MUHIM OMILI	539
Xamidjon Shaxobov	
SUG'URTA KORXONALARIDA REZERVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	544
Najimova Nigora	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA XITOY BOZORINING O'RNINI	549
Mardanov Aziz Yusupovich	
THE IMPORTANCE OF GREEN ENERGY IN THE ECONOMY OF FERGANA REGION: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS	555
Khayrullaev Zoidjon	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNING UNDIRILISHI BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	559
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	563
Muyassarzoda Fayziyeva	
MOLIYAVIY MEXANIZM SIFATIDA SUG'URTA TASHKILOTLARI TO'LOVGA LAYOQATLILIGINI BELGILASHNING O'ZIGA XOS HUSUSIYATLARI	570
Abdullayev Erkinjon A'zamovich	
MAMLAKAT YAIM QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL USULLARI ASOSIDA PROGNOZLASH	578
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
XALQARO TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	585
Eshtaev Alisher Abdug'aniyevich, Ivatov Irisbeg	
TASHKILOTDA PR (PUBLIC RELATIONS) XIZMATINING IQTISODIY ROLI VA SAMARADORLIGI	590
Ergasheva Fotimaxon Ibragimovna	
РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	600
Бекбаева Феруза Бахтиеровна	
BARQAROR MOLIYAVIY RENTABELLIK BANKLARNING DAROMADLILIGINI TA'MINLASH OMILI SIFATIDA.....	606
Umarov Davron Shavkatovich	
REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR.....	612
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧЕНИЕМ (LMS) В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИИ И ЕЕ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ	618
Атабоева Шахризода Равшановна, Бекчанов Бекчан Юлдашевич	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПЕРСПЕКТИВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	623
Киличева Ф.Б.	
DAVLAT TIBBIYOT MUASSASALARIDA DEBITORLAR VA KREDITORLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	628
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
NARX BELGILASH-IQTISODIY MANFAATDORLIKNING ASOSIY OMILI VA NARXNI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	635
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	
SUTNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDAGI ISHLAB CHIQUARISH JARAYONLARINI TAHLIL QILISH	639
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	

O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TARIF STAVKALARINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI FISKAL BARQARORLIKNI KUCHAYTIRISH (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	644
Rizayev Mirmahmud Xotamjanovich	
IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINING XORIJ TAJRIBASI.....	652
Akrom Mardiyev	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGI TAHLILI	659
Ulashbayev Shohruh Abdivaxobovich	
CHARACTERISTICS OF APPLYING NEW HETEROCOMPOSITE POLYMER MATERIALS IN ENGINEERING ACTIVITIES	665
Umida Ziyamukhamedova, Mirjalol Abdulakimov	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ «МАХАЛЛАБАЙ»: ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ТЕОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ.....	672
Қосимжонов Нозимжон Қозимжон ўғли	
EKOLOGIK AUDITNI TASHKIL ETISHDA RISKLARNI JORIY ETISH TARTIBI	676
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
CORPORATE CULTURE AND ITS ROLE IN TALENT MANAGEMENT	683
Shoyunusova Arofat, Sanjar Mirzaliev	
SIRDARYO VILOYATI SHAROITIDA BIOMASSA ASOSIDA OZUQA ISHLAB CHIQARISH IMKONIYATLARI.....	687
Xazratkulov Niyoz Namazbayevich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ	692
Воронин Сергей Александрович, Азимова Феруза Маликовна	
ENERGETIKA LOYIHALARINI RAQAMLASHTIRISHDA TO'SIQLAR VA IMKONIYATLAR	700
Tilakov Ismoiljon Usmonovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI.....	706
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI BOZORLARNI MONOPOLIYAGA QARSHI TARTIBGA SOLISH MEKANIZMLARI VA TAKOMLLASHTIRISH TAKLIFLARI.....	710
Mingboev Asqar Qandaharovich	
JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	717
Abdujabbarov Alisher Abdullayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	722
Mufitillayeva Safiya Qodir qizi	
KORXONALAR FAOLIYATINI BAHOLASHDA STATISTIK AXBOROT TIZIMINING O'RNI	728
Musurmonova Mahbuba Omonovna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING AGRAR SOHAGA TA'SIRI.....	732
Ortiqov Sulton Davronqul o'g'li	
DIRECTIONS FOR EFFECTIVE ORGANIZATION OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF COSTS.....	736
Pardaeva Shakhnoza Abdinabiyevna	
БОРЬБА С ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКОЙ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	740
Арзиев Шерзод	
REKREATSION TURIZM OBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGI: YALTA VA KISLOVODSK SANATORİYALARI MISOLIDA.....	746
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	

KORXONA SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA STRATEGIK REJALASHTIRISH MEZONLARI VA OMILLARINING O'RNI	752
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayevich	
ANALYSIS OF INTERACTIVE PLATFORMS THAT DEVELOP MOTIVATION	757
Maksuda Mukhammadovna Jurayeva, Zarnigor To'iqinovna Sattorova	
O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK VA KIYIM SANOATINING MARKETING TAHLILI	761
Tuxtayeva Oydiyoy Normamatovna	
АНАЛИЗ РЕЙТИНГОВ СТРАН ПО ПОКАЗАТЕЛЯМ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	768
Хожиева Назокат Давронбековна	
PILLAGA DASTLABKI ISHLOV BERISH VA SAQLASH TEXNOLOGIK JARAYONLARINING XOM IPAK SIFATIGA TA'SIRI	773
Qodirov Ziyodulla Abdumuxtarovich, Xakimov Mirolimjon Murodiljonovich	
BUDJETLASHTIRISHDA SAMARADORLIK MEZONLARINI ANIQLASH	778
Sobirov Shoyadbek Kurbonaliyevich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT SIYOSATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	783
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
YO'LLARDAGI MUZLAMALARNI ERITISHDA QO'LLANILADIGAN VOSITALARNING ZARARI VA UNI KAMAYTIRISH BO'YICHA TAKLIFLAR	790
Erkabayev Furkat Ilyasovich, Sattorov Farrux Quchqar o'g'li, Aminov Hamza Husanovich	
DAVLAT AUDITI TIZIMINING YANGI RIVOJLANISH BOSQICHI: KUCHAYTIRILGAN NAZORAT VA HISOBDO'RLIK, RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR	797
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULK HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	803
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
TIJORAT BANKLARIDA JISMONIY SHAXSLARGA VALYUTA OPERATSIYALARINI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	806
Umarova Lola Erkinovna	
"DIREKT-KOSTING" TIZIMI: MAZMUN, MAQSAD VA AMALIYOTDA QO'LLANILISHI.....	812
Djumanov Saitmurod Alimbekovich	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARIDA "MENING YO'LIM" LOYIHASINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	817
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
TURIZM SOHASINI KLASTER USULDA RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBASIDAN O'ZBEKISTONDA IJODIY FOYDALANISH IMKONIYATLARI	823
Navruz-zoda Zebiniso Baxtiyorovna	
BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA YASHIL OBLIGATSIYALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	827
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMIDA AKTLARINI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL VA HUQUQIY ASOSLARI.....	831
Muxammadov Nodir Karimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI TOMONIDAN ISHLAB CHIQRILGAN MAHSULOTLARNI TASHQI BOZORLARGA OLIB CHIQISH MEXANIZMLARI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	837
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОЕ ИНТЕРВАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ ПО ЗАВИСИМЫМ НАБЛЮДЕНИЯМ	842
Турсунов Гафур Таирович	

AXBOROTNI KRIPTOGRAFIK HIMOYALASHDA SIMMETRIK KRIPTOGRAFIK TIZIMLARINING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	849
Safojev Nuriddin Najmiddin o'g'li	
BIZNES MUHITINI YAXSHILASHDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI SAMARADORLIGI VA SOLIQ ORGANLARI-SOLIQ TO'LOVCHILAR MUNOSABATLARINI OPTIMALLASHTIRISH	852
Xurramov Azizbek Muxiddin o'g'li	
PUL-KREDIT SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	859
A.A. Ismailov	
TIJORAT BANKLARI KREDIT QO'YILMALARI MANBALARI SHAKLLANISHING NAZARIY ASOSLARI	865
Adilov Mirkomil Miralimovich	
OLIY TA'LIMDA JON BOSHIGA MOLIYALASHTIRISH MODEL: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH YO'LLARI	872
Pulaton Dilshod Xakberdiyevich, Absamatov Baxrom Danakulovich, Mardonov Farrux Nurxon o'g'li, Mamanov Alisher Umbarovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT DASTURLARINING AHAMIYATI	881
Valiev Umid Gulamovich	
EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI: GEOPARKLAR TASHKIL ETISH MASALALARI	887
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
ВОЛНОВОЕ ПОЛЕ НА ПОВЕРХНОСТИ ПОЛОЙ ЦИЛИНДРИЧЕСКОЙ ТРУБЫ С ПОКРЫТИЕМ	890
Уринов Адхамжон Акбарович	
KIYIM MODELLARINI KONSTRUKSIYALASHDA ERGANOMIKA VA ANTRAPOLOGIYANING AHAMIYATI	895
Ergasheva Rashida Abdug'anievna	
DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI O'RTA MUDDATLI ISTIQBOLDA REJALASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	898
Pardaev Umidjon Uralovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ КАЛИБРОВКИ ВАЛКОВ НЕПРЕРЫВНЫХ ТРУБОСВАРОЧНЫХ АГРЕГАТОВ	908
Заиркулов Элёр Ёқубжон ўғли	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA HUDUDIY DIFFERENSIAL YONDASHUV	917
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
ELEKTR ENERGIYA YO'QOTISHLARINING BUXGALTERIYADAGI HISOBI	924
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
KLASTER TIZIMI QISHLOQ XO'JALIGINING TARAQQIYOT OMILIDIR	929
Karimova Nilufar Sadirdin qizi	
АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ К УСЛОВИЯМ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В КОНТЕКСТЕ ЭКОЛОГИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	933
Бекбосинов Айдос Куралбаевич	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANKLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI (IPAK YO'LI BANKI MISOLIDA)	937
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G'anijon qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VALYUTA KURSI SIYOSATINI LIBERALLASHTIRISH VA BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	942
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	

GIBRID ENERGIYA TA'MINOTI TIZIMLARINING NAZARIY ASOSLARI	950
Bekishev Allabergen Yergashevich, Saimbetov Zinatdin Jalgasbayevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Imomnazarov Azizbek Botirovich, Akbarov Shaxzod Saydali o'g'li, Sharapov Feruz Furqat o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARINING AHAMIYATI.....	956
Toshev Nurbek Janon o'g'li	

MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARINING AHAMIYATI

Toshev Nurbek Janon o'g'li

Qarshi davlat universiteti

Turizm va marketing kafedrası i.f.f.d. (PhD)

Email: toshevnurbek497@gmail.com

ORCID: 0009-0003-5921-5196

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda turizm samaradorligini oshirishning xorijiy tajribalari tahlil qilingan. Turizmning hududiy iqtisodiy o'sishga ta'siri, uning bandlikni ta'minlash, infratuzilmani rivojlantirish va xizmatlar sektorini kengaytirishdagi o'rni ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, rivojlangan mamlakatlarda turizmni boshqarishning zamonaviy yondashuvlari, marketing strategiyalari, investitsiya mexanizmlari hamda barqaror turizm tamoyillarining amaliy jihatlari o'rganilgan. Tadqiqotda xorijiy tajribalarni milliy sharoitlarga moslashtirish orqali mintaqaviy turizm samaradorligini oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: turizm, mintaqaviy iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, turizm samaradorligi, xorijiy tajriba, turizm infratuzilmasi, xizmatlar sektori, investitsiya, marketing strategiyasi, barqaror turizm.

Abstract. This article analyzes foreign experiences in improving tourism efficiency for the sustainable development of regional economies. The role of tourism in promoting regional economic growth, generating employment, developing infrastructure, and expanding the service sector is scientifically substantiated. The study also examines modern approaches to tourism management in developed countries, marketing strategies, investment mechanisms, and practical aspects of sustainable tourism principles. Based on the analysis, the possibilities of enhancing regional tourism efficiency through the adaptation of foreign experience to national conditions are justified.

Keywords: tourism, regional economy, sustainable development, tourism efficiency, foreign experience, tourism infrastructure, service sector, investment, marketing strategy, sustainable tourism.

Аннотация. В данной статье проанализированы зарубежные практики повышения эффективности туризма в устойчивом развитии региональной экономики. Научно обоснована роль туризма в обеспечении экономического роста регионов, создании занятости, развитии инфраструктуры и расширении сектора услуг. Также изучены современные подходы к управлению туризмом в развитых странах, маркетинговые стратегии, инвестиционные механизмы, а также практические аспекты принципов устойчивого туризма. В исследовании обоснованы возможности повышения эффективности регионального туризма на основе адаптации зарубежного опыта к национальным условиям.

Ключевые слова: туризм, региональная экономика, устойчивое развитие, эффективность туризма, зарубежный опыт, туристическая инфраструктура, сектор услуг, инвестиции, маркетинговая стратегия, устойчивый туризм.

KIRISH

Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda turizm sohasi muhim strategik yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy sharoitda turizm nafaqat xizmatlar sektorining tarkibiy qismi, balki hududiy iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi, yangi ish o'rinlarini yaratuvchi hamda mahalliy infratuzilmani rivojlantiruvchi kompleks tizim sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, globalizatsiya jarayonlari jadallashgan

hozirgi davrda turizmning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy ahamiyati yanada ortib bormoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turizmni samarali rivojlantirish orqali mintaqalar o'z iqtisodiy salohiyatini oshirishi, eksport tushumlarini ko'paytirishi hamda hududiy nomutanosibliklarni kamaytirishi mumkin. Turizm orqali yaratiladigan qo'shimcha qiymat, xizmatlar eksporti, valyuta tushumlari va bandlik darajasi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, turizm infratuzilmasining rivojlanishi transport, savdo, madaniyat va boshqa tarmoqlarning ham jadal rivojlanishiga turtki beradi. Dunyoning rivojlangan mamlakatlarida turizmni boshqarish va rivojlantirish bo'yicha ilg'or tajribalar shakllangan. Xususan, Yevropa mamlakatlarida madaniy turizm, Osiyo davlatlarida ekologik va tibbiy turizm, Amerika qit'asida esa biznes va ko'ngilochar turizm yo'nalishlari muvaffaqiyatli rivojlantirilgan. Ushbu mamlakatlarda turizmni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralib, marketing strategiyalari, innovatsion texnologiyalar va investitsiya mexanizmlari keng qo'llanilmoqda. Shuningdek, xorijiy tajribalar turizmni rivojlantirishda barqarorlik tamoyillariga alohida e'tibor qaratilayotganini ko'rsatadi. Ekologik muvozanatni saqlash, madaniy merosni asrash va mahalliy aholi manfaatlarini hisobga olish turizm siyosatining ajralmas qismiga aylangan. Bu esa turizmning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlash bilan birga, uning ijtimoiy samaradorligini ham oshiradi. O'zbekiston sharoitida, xususan, mintaqalar kesimida turizmni rivojlantirish katta imkoniyatlarga ega. Mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, tabiiy resurslari va geografik joylashuvi turizmni rivojlantirish uchun mustahkam asos yaratadi. Shu bilan birga, turizm samaradorligini oshirish uchun xorijiy tajribalarni o'rganish, ularni milliy sharoitlarga moslashtirish hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish dolzarb masala hisoblanadi.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda turizm samaradorligini oshirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng o'rganilgan yo'nalishlardan biridir. Ilmiy manbalarda turizmning iqtisodiy o'sishga ta'siri, bandlikni oshirishdagi roli hamda hududiy rivojlanishdagi ahamiyati turli nazariy va amaliy yondashuvlar asosida tahlil etiladi [6; 7].

Xorijiy olimlardan Richard Butler tomonidan ishlab chiqilgan turizm hududlari hayotiy sikli (TALC) modeli turizm rivojlanishining bosqichlarini tushuntirib beradi. Ushbu modelga ko'ra, turizm dastlab rivojlanish, keyinchalik o'sish va to'yinganlik bosqichlarini bosib o'tadi, bu esa hududiy siyosatni to'g'ri shakllantirish zarurligini ko'rsatadi [1].

Shuningdek, John Swarbrooke tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda barqaror turizm konsepsiyasi asoslab berilib, unda ekologik muvozanatni saqlash, mahalliy aholi manfaatlarini himoya qilish va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash o'rtasidagi muvozanat muhimligi ta'kidlanadi [2].

Turizmning iqtisodiy samaradorligini baholash masalalari David Weaver va boshqa tadqiqotchilar tomonidan ham o'rganilgan bo'lib, ular turizmning multiplikativ ta'siri, ya'ni boshqa tarmoqlarga ta'sirini asoslab bergan [3].

Xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ham turizmning global iqtisodiyotdagi o'rnini yoritadi. Xususan, World Tourism Organization va World Bank hisobotlarida turizmning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, eksport tushumlari va bandlikka ta'siri keng tahlil qilinadi [4; 5].

Mahalliy va mintaqaviy tadqiqotlarda esa turizmni rivojlantirishda hududiy resurslardan samarali foydalanish, infratuzilmani rivojlantirish va xizmatlar sifatini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi [6].

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar turizmni rivojlantirish ko'p omilli jarayon bo'lib, u iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik omillar uyg'unligiga asoslanishini ko'rsatadi. Shu bois xorijiy tajribalarni chuqur o'rganish va ularni milliy sharoitlarga moslashtirish mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi [7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda turizm samaradorligini oshirish masalalari kompleks metodologik yondashuv asosida o'rganildi. Nazariy asos sifatida turizm iqtisodiyoti va barqaror rivojlanish konsepsiyalari qo'llanildi. Tizimli yondashuv orqali turizmning hududiy iqtisodiyotga ta'siri tahlil qilindi, taqqoslama usul yordamida xorijiy tajribalar o'rganildi. Statistik va analitik usullar asosida turizm ko'rsatkichlari baholanib, empirik tahlilda rasmiy ma'lumotlardan foydalanildi. Natijalar umumlashtirilib, amaliy xulosalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda turizm samaradorligini oshirish masalalari kompleks tahlil asosida o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turizm sohasi mintaqaviy iqtisodiyotning muhim

drayveri sifatida xizmat qilib, iqtisodiy o'sish, bandlik darajasi va xizmatlar sektorining kengayishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Xorijiy tajribalar asosida turizm rivojlangan hududlarda yalpi hududiy mahsulot (YaHM) o'sish sur'atlari yuqori bo'lishi bilan birga, iqtisodiyotning diversifikatsiyasi ham ta'minlanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, turizm samaradorligi bir qator asosiy omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida turistik resurslar, infratuzilma rivoji, xizmatlar sifati, marketing strategiyalari va investitsiya muhiti alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, transport va mehmonxona infratuzilmasining rivojlanganligi turistlar oqimini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etish, onlayn bronlash tizimlari va elektron marketing vositalaridan foydalanish turizm xizmatlarining raqobatbardoshligini oshiradi (1-jadval).

1-jadval. Turizm samaradorligini baholovchi asosiy ko'rsatkichlar tizimi¹

№	Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	Mazmuni	Baholash yo'nalishi
1	Turistlar oqimi	ming kishi	Hududga tashrif buyuruvchilar soni	Faollik darajasi
2	Turizm daromadlari	mlrd so'm	Turizm xizmatlaridan tushum	Iqtisodiy samaradorlik
3	Bandlik darajasi	%	Turizmدا band bo'lganlar ulushi	Ijtimoiy samaradorlik
4	Mehmonxona sig'imi	o'rin	Turistik infratuzilma holati	Resurs salohiyati
5	Xizmatlar ulushi	%	Turizmning YaHMdagi hissasi	rivojlanish
6	Investitsiyalar hajmi	mlrd so'm	Sohaga yo'naltirilgan kapital	Rivojlanish omili
7	Raqamli xizmatlar ulushi	%	Elektron xizmatlar darajasi	Innovatsion rivojlanish

Mazkur ko'rsatkichlar asosida olib borilgan tahlillar turizmning iqtisodiy samaradorligi ko'p omilli jarayon ekanligini ko'rsatdi. Xususan, turistlar oqimi va turizm daromadlari o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik mavjud bo'lib, bu ko'rsatkichlar infratuzilma rivoji va xizmatlar sifati bilan chambarchas bog'liq. Shuningdek, xorijiy tajribalar tahlili shuni ko'rsatdiki, rivojlangan mamlakatlarda turizmni boshqarish integratsiyalashgan yondashuv asosida amalga oshiriladi. Ya'ni, turizm transport, savdo, madaniyat va xizmatlar sektori bilan uzviy bog'liq holda rivojlantiriladi. Bu esa turizmning multiplikativ ta'sirini kuchaytiradi va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi (2-jadval).

2-jadval. Turizmning mintaqaviy iqtisodiyotga ta'siri²

Ko'rsatkichlar	Past daraja	O'rta daraja	Yuqori daraja
Turistlar oqimi	Past	O'rtacha	Yuqori
Bandlik darajasi	2–4 %	5–8 %	10 % dan yuqori
YaHMdagi ulushi	1–2 %	3–5 %	7 % dan yuqori
Xizmatlar sektori ulushi	Past	O'rtacha	Yuqori
Investitsiya faolligi	Past	O'rtacha	Yuqori

Mazkur jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, turizm rivojlangan sari uning iqtisodiyotga ta'siri ham ortib boradi. Ayniqsa, yuqori darajada rivojlangan hududlarda turizm YaHMning muhim qismini tashkil etadi va bandlik darajasining oshishiga xizmat qiladi (1-rasm).

1 Muallif ishlanmasi

2 Muallif ishlanmasi

1-rasm. Turizm samaradorligini oshirishning kompleks mexanizmi³

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, turizm samaradorligini oshirishda eng muhim omillardan biri bu xizmatlar sifati va marketing siyosatidir. Xorijiy mamlakatlarda turizmni rivojlantirishda hududiy brending, raqamli marketing va innovatsion xizmatlar keng qo'llaniladi. Bu esa turistlar oqimini barqaror ravishda oshirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, turizmni diversifikatsiya qilish, ya'ni ekologik, tibbiy, madaniy va gastronomik turizm yo'nalishlarini rivojlantirish ham samaradorlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu orqali turizm mavsumiylikdan xoli bo'lib, yil davomida barqaror daromad manbai shakllanadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, turizmni samarali rivojlantirish uchun quyidagi omillar muhim hisoblanadi: infratuzilmani modernizatsiya qilish, investitsiya muhitini yaxshilash, raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish, xizmatlar sifatini oshirish va marketing strategiyalarini takomillashtirish. Shu bilan birga, turizmni barqaror rivojlantirish ekologik muvozanatni saqlash va mahalliy aholi manfaatlarini hisobga olish bilan uyg'un holda amalga oshirilishi lozim. Umuman olganda, olib borilgan tahlillar turizm sohasi mintaqa iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Xorijiy tajribalarni chuqur o'rganish va ularni milliy sharoitlarga moslashtirish orqali turizm samaradorligini oshirish hamda hududiy iqtisodiy o'sishni ta'minlash mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, turizm sohasi mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda muhim omil bo'lib, u nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki bandlik darajasini oshirish, xizmatlar sektorini kengaytirish va hududiy infratuzilmani rivojlantirishga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Xorijiy tajribalar asosida aniqlanishicha, turizm samaradorligi resurslardan oqilona foydalanish, zamonaviy infratuzilma yaratish, xizmatlar sifatini oshirish hamda samarali marketing strategiyalarini qo'llash bilan bevosita bog'liq. Shu asosda, turizm samaradorligini oshirish uchun birinchi navbatda infratuzilmani modernizatsiya qilish, transport va mehmonxona xizmatlarini rivojlantirish zarur. Ikkinchidan, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali xizmatlar sifati va tezkorligini oshirish lozim. Uchinchidan, hududiy brending va marketing strategiyalarini kuchaytirish orqali turistlar oqimini ko'paytirish maqsadga muvofiq. Shuningdek, turizmni diversifikatsiya qilish, ya'ni ekologik, madaniy va gastronomik yo'nalishlarni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Umuman olganda, turizmni kompleks va tizimli rivojlantirish orqali mintaqa iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlash mumkin.

3 Muallif ishlanmasi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Butler R. W. The Concept of a Tourism Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources // Canadian Geographer. – 1980. – Vol. 24, No. 1. – P. 5–12.
2. Swarbrooke J. Sustainable Tourism Management. – Wallingford: CABI Publishing, 1999. – 371 p.
3. Weaver D. Sustainable Tourism: Theory and Practice. – Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2006. – 240 p.
4. World Tourism Organization (UNWTO). International Tourism Highlights. – Madrid: UNWTO, 2023. – 24 p.
5. World Bank. World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains. – Washington, DC: World Bank Publications, 2020. – 245 p.
6. Cooper C., Fletcher J., Fyall A., Gilbert D., Wanhill S. Tourism: Principles and Practice. – 5th ed. – London: Pearson, 2013. – 565 p.
7. Goeldner C. R., Ritchie J. R. B. Tourism: Principles, Practices, Philosophies. – 12th ed. – Hoboken: Wiley, 2012. – 608 p.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100